

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Hagstjórn og fátækt

975 - Upphaf hreppa á Íslandi

“Óaldrar vetur varð mikill á Íslandi í heiðni í þann tíma er Haraldur konungur Gráfeldur féll, en Hákon jarl tók ríki í Noregi. Sá hefur mestur verið á Íslandi. Þá átu menn hrafna og melrakka og mörg óátan ill var eginn, en sumir létu drepa gamalmenni og ómaga og hrinda fyrir harma. Þá sultu margir menn til bana, en sumir lögðust útað stela, og urðu fyrir það sekir og drepnir.”

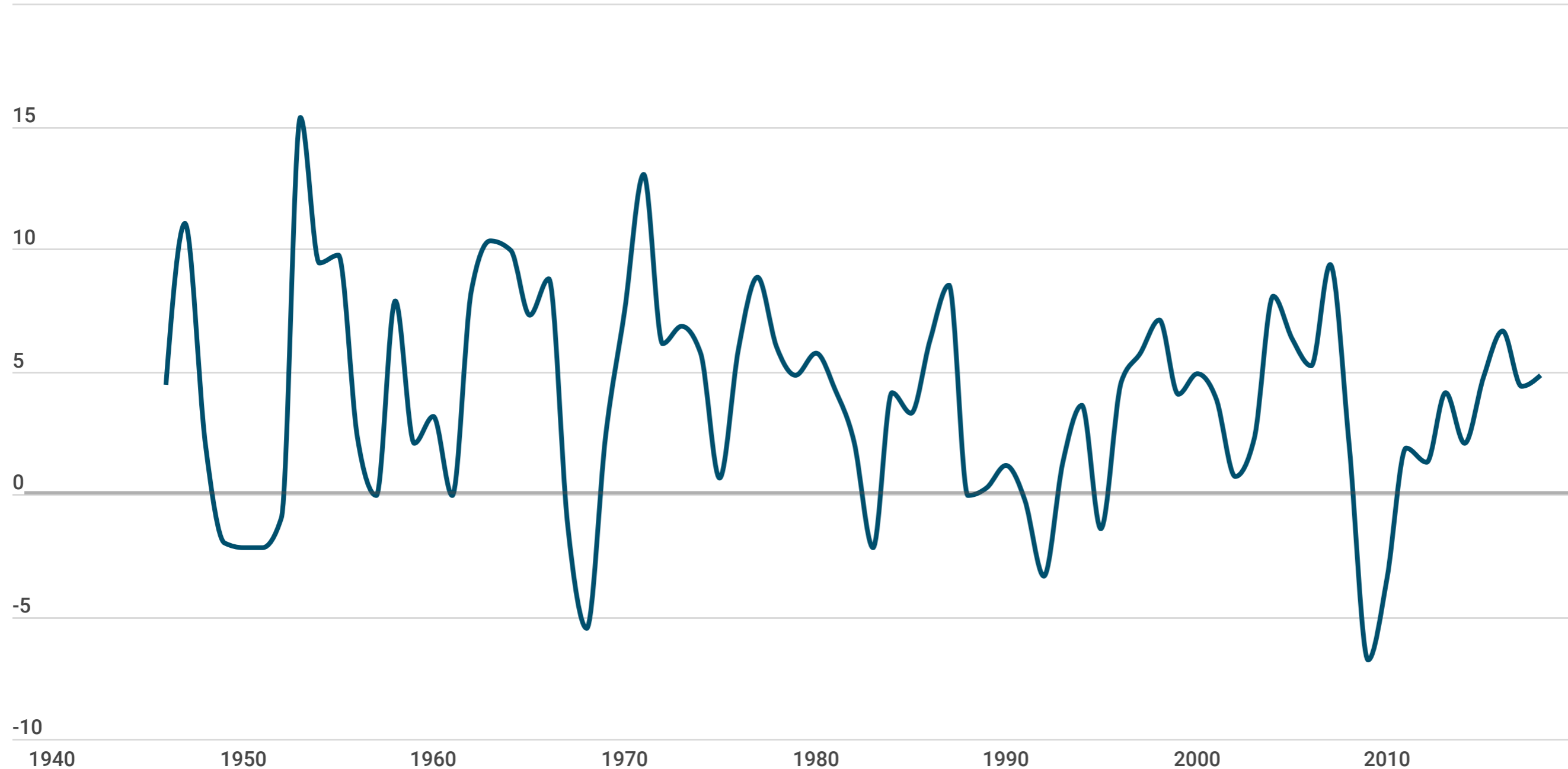
Landnáma

Hagvöxtur er forsenda aukinnar velmegunar en hagsveiflur leiða til óvæntra breytinga á högum fólks sérstaklega tekjulágra

Hagvöxtur 1945-2019

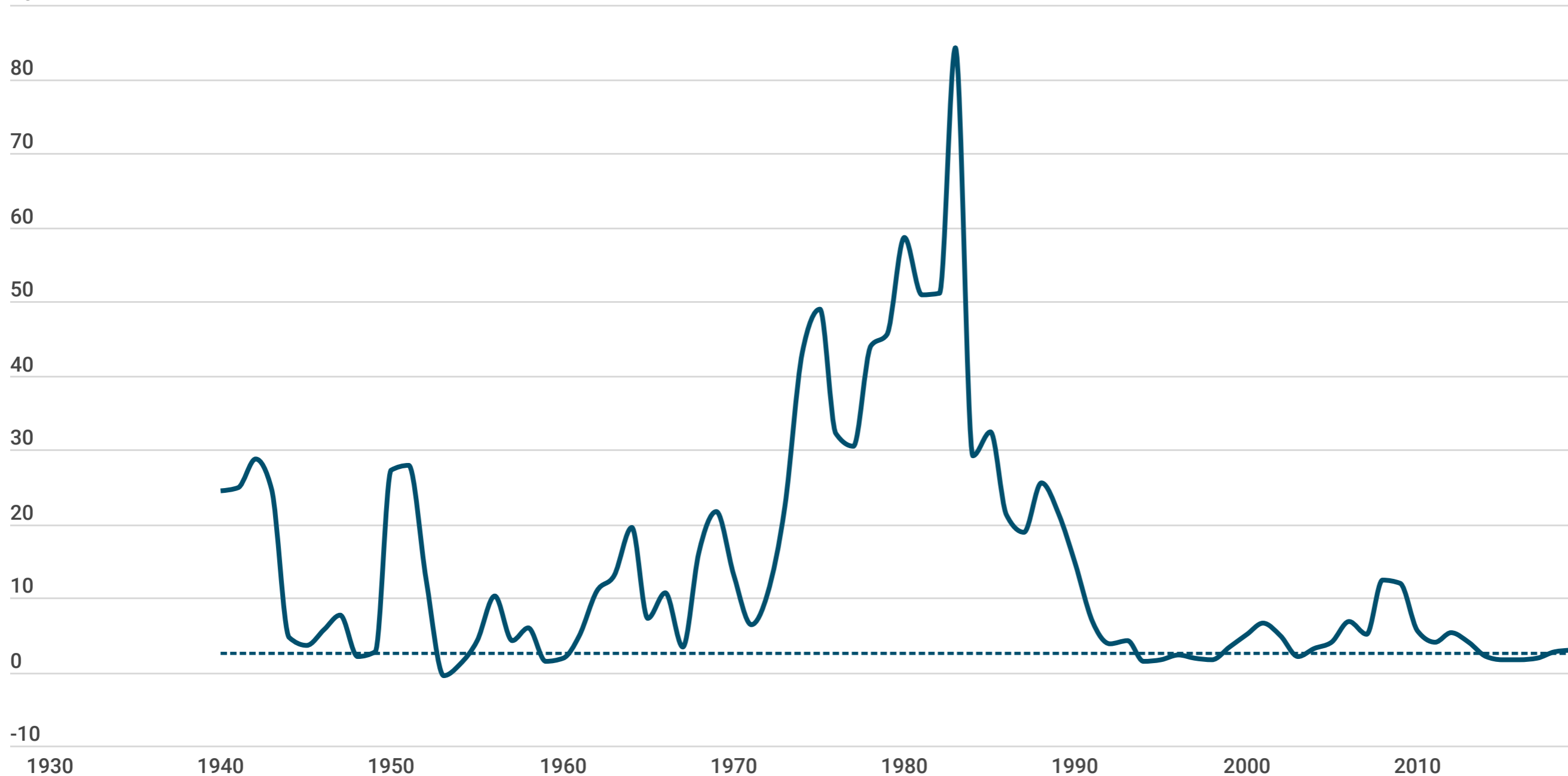
%
20

Kostnaður vegna verðbólgu fellur einnig þyngra á tekjulága ...

Verðbólga 1940-2019

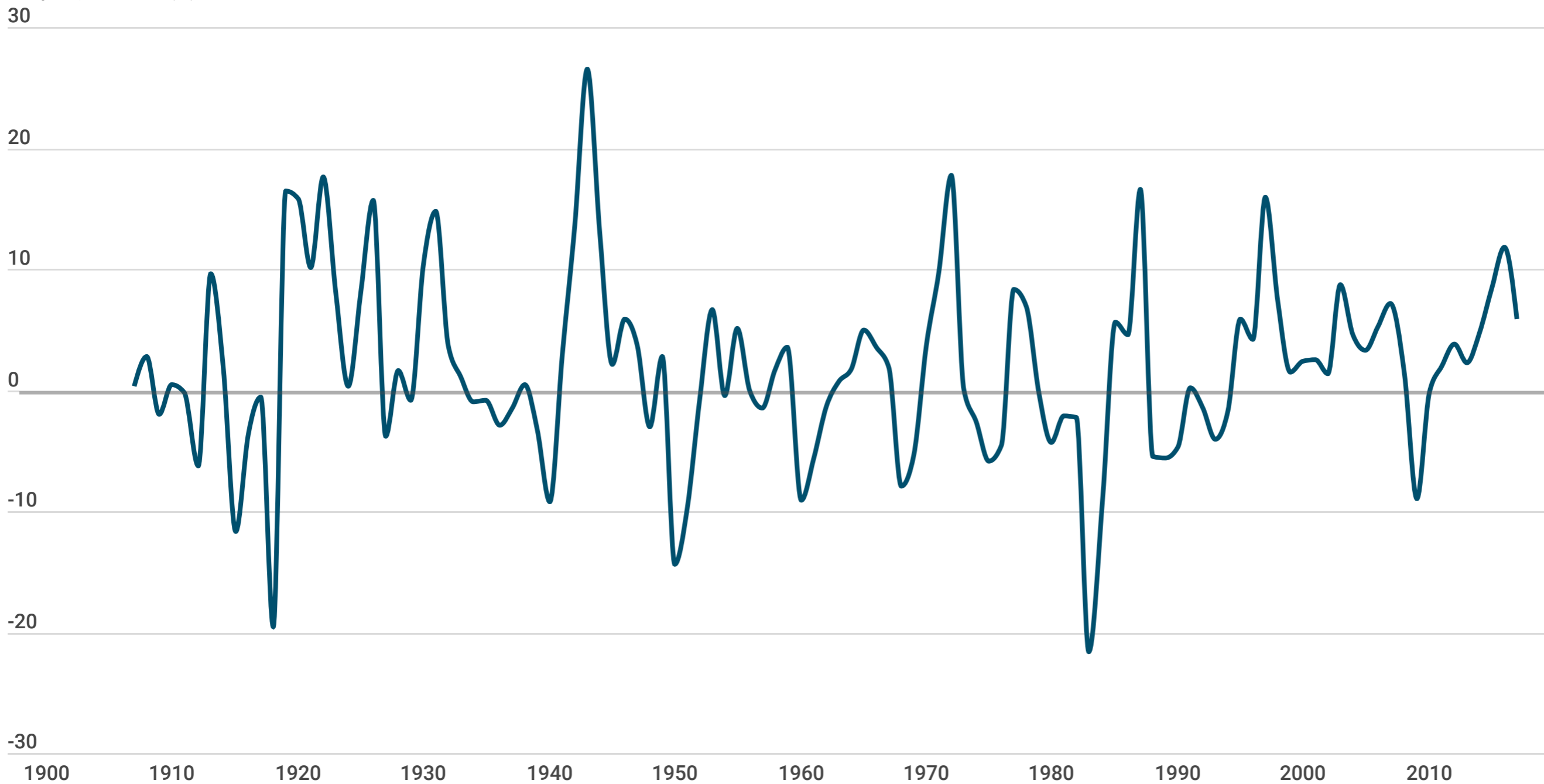
%

... og hefur valdið miklum sveiflum í kaupmætti ...

Kaupmáttur lágmarkstaxta 1907-2017

Breyting milli ára (%)

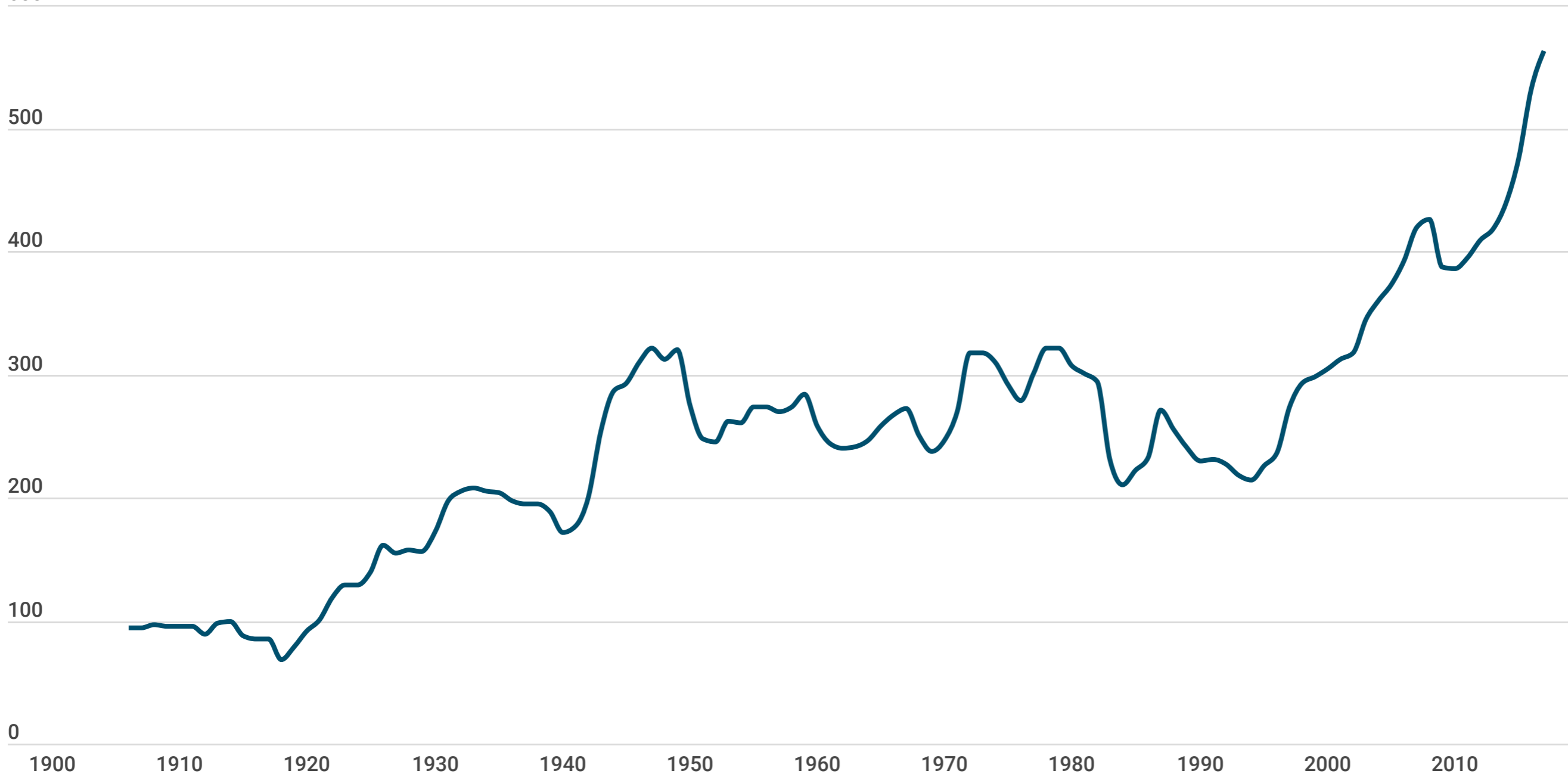

... en aukinn verðstöðugleiki hefur leitt til þess að launahækkanir skila sér í auknum kaupmætti

Kaupmáttur lágmarkstaxta 1907-2017

Vísitala, (júlí 1914 = 100)

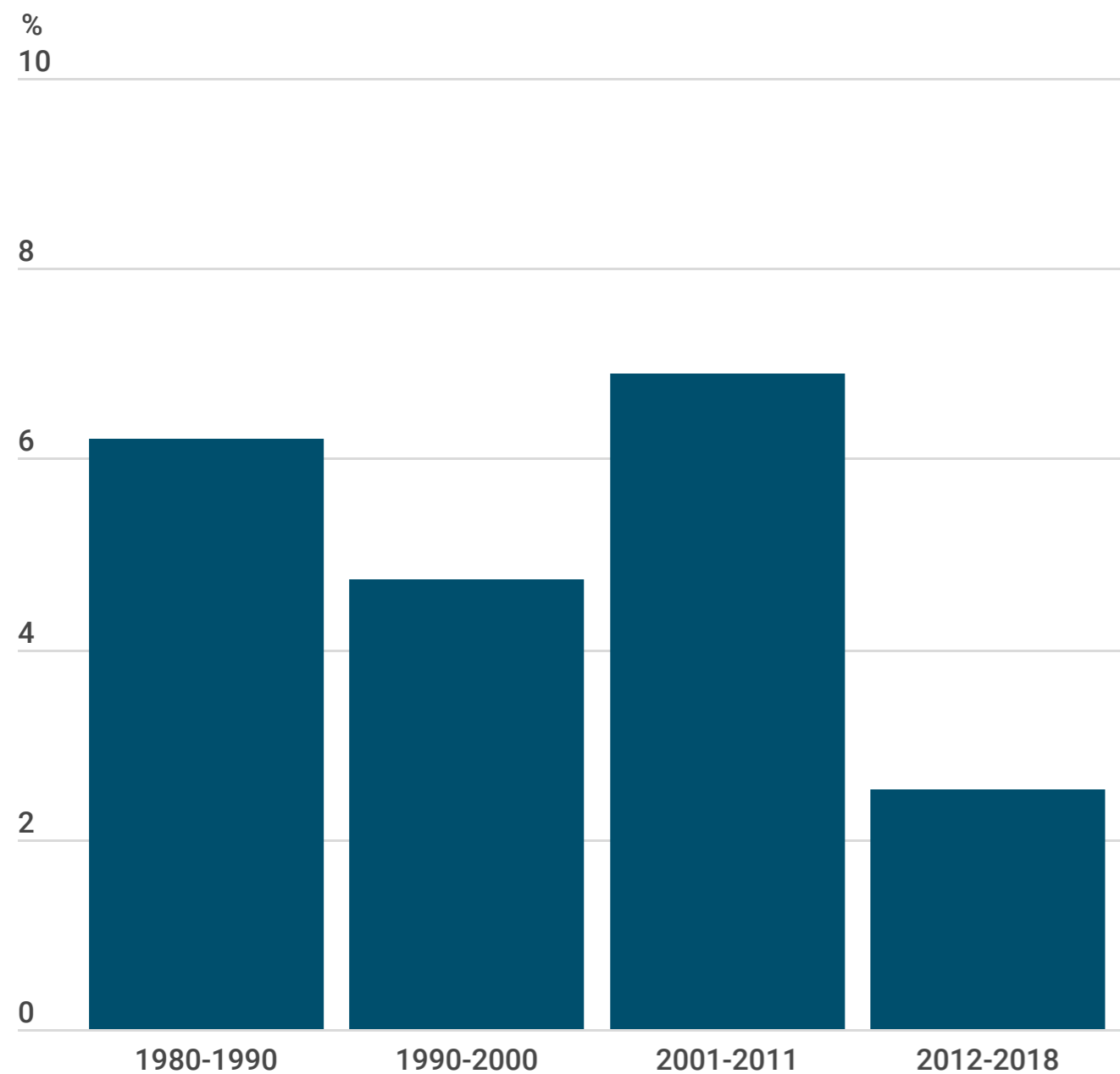
600

Árangursrík hagstjórn getur því minnkað óvæntar breytingar í lífi fólks ...

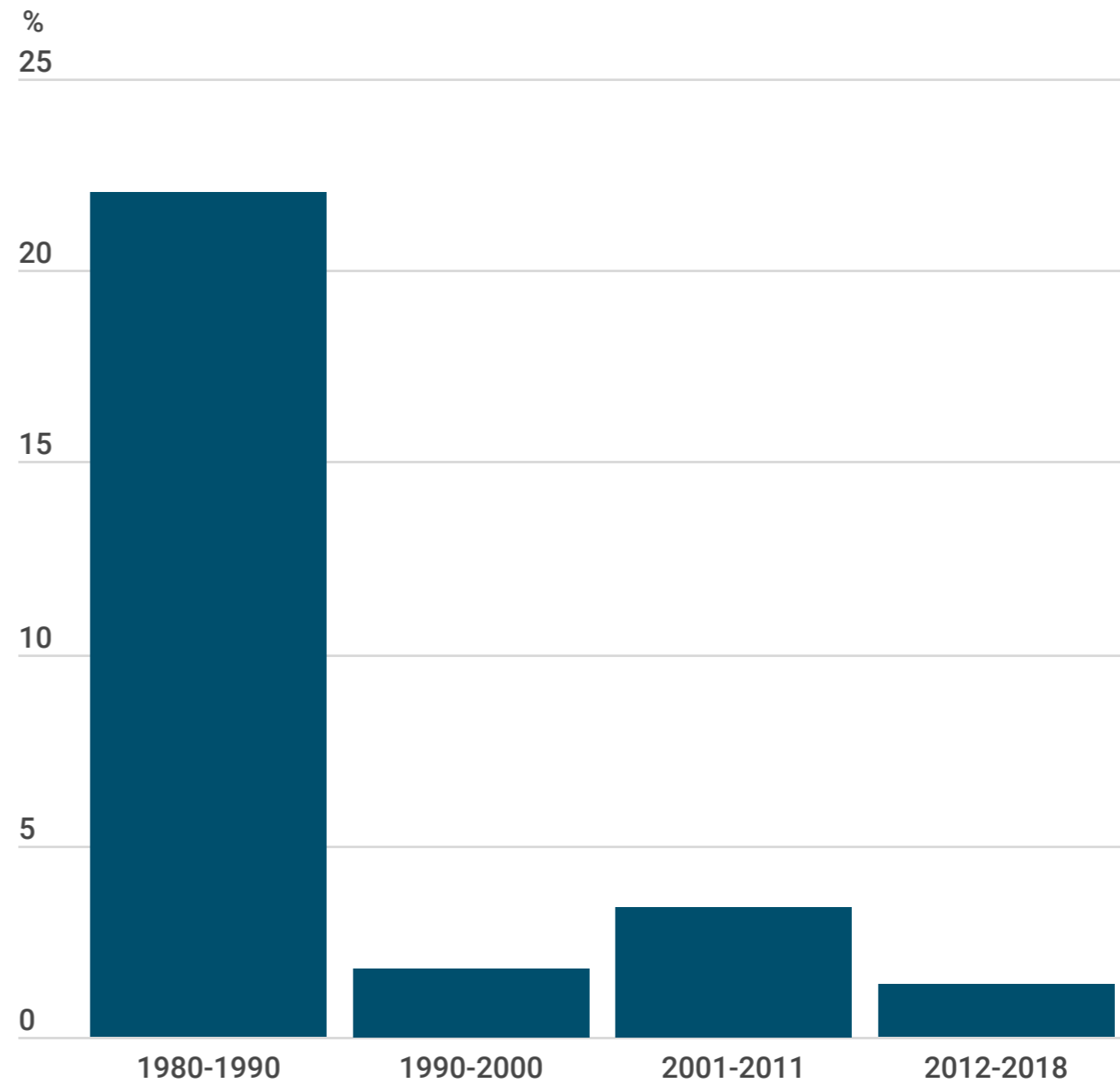

Breytileiki einkaneyslu 1980-2018

● Staðalfrávik vaxtar einkaneyslu

Verðbólga 1980-2018

● Staðalfrávik verðbólgu

... og skapað umhverfi þar sem minni líkur eru á fátækt

Verðstöðugleiki viðheldur stöðugum kaupmætti og minnkar líkur á tekjumissi í niðursveiflu

Efnahagslegur stöðugleiki tryggir stöðuga atvinnu og minnkar líkur á atvinnuleysi

Trúverðugleiki peningastefnunnar leiðir til lægri vaxta og bætir hag þeirra sem skulda

Fjármálastöðugleiki minnkar líkur á fjárhagslegum erfiðleikum og skuldavandræðum

Góð hagstjórn skapar öryggi sérstaklega fyrir þá sem eru í lægstu tekjuprepunum

Árangursrík peningastefna skiptir því miklu fyrir almenna velferð og minnkar líkurnar á fátækt

Mistök í hagstjórn eru dýrkeypt fyrir hina tekjulægstu

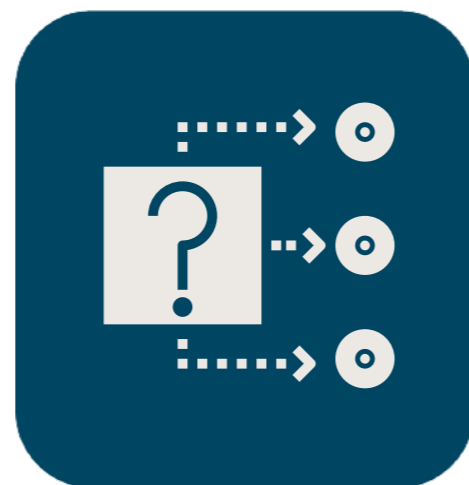
Viðhorf til ójöfnuðar

- **Nytjahyggja (e. utilitarianism):** Tekjutilfærsla á að miða að því að jafna tekjur allra samfélagsþegna til þess að hámarka heildarvelferð
- **Frjálslyndi (e. liberalism):** Tekjutilfærsla á aðeins að beinast til þeirra sem eru verst staddir í samfélaginu og hámarka velferð þeirra
- **Frjálshyggja (e. libertarianism):** Jöfnun tækifæra er mikilvægari en jöfnun tekna

Greining á orsakapáttum og sértækar aðgerðir

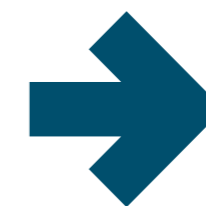
Viðmið um
fátækt

Staðfesta
orsakasamhengi

Skilgreina
markmið út frá
áhrifapáttum

Sértækar
aðgerðir sem
miða að hverjum
áhrifapætti